

Beata Prętnicka*

Statyczna ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa WAWEL S.A.

Abstrakt

Płynność finansowa stanowi jeden z głównych problemów w obszarze zarządzania przedsiębiorstwem. Zdolność do utrzymania płynności ma wpływ na dalsze funkcjonowanie i rozwój podmiotu gospodarczego. Kadra zarządzająca powinna zwracać szczególną uwagę na sposób zarządzania kapitałem obrotowym, należnościami, zapasami i środkami pieniężnymi. Należy także odpowiednio dobierać źródła finansowania. Przedsiębiorstwo, które utrzymuje płynność finansową budzi większe zaufanie wśród kontrahentów, kredytodawców i przede wszystkim klientów. Zmniejsza się również ryzyko niewypłacalności. Przedsiębiorstwo, które na bieżąco reguluje swoje zobowiązania, buduje wizerunek solidnej firmy.

Celem artykułu jest dokonanie oceny płynności finansowej przedsiębiorstwa Wawel S.A. w latach 2012-2013. Firma ta działa na rynku krajowym i jest notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych. Ocena płynności finansowej została dokonana na podstawie analizy sprawozdań finansowych publikowanych przez przedsiębiorstwo.

Metody badawcze wykorzystane w artykule to analiza literatury przedmiotu dotycząca płynności finansowej oraz analiza studium przypadku spółki akcyjnej Wawel S.A, dotycząca oceny dynamicznej i statycznej płynności finansowej na podstawie danych zawartych w sprawozdaniu finansowych spółki.

1. Wprowadzenie

Płynność finansowa jest związana z obiegiem pieniądza, środków obrotowych i kapitałów, które przedstawiają wartość pieniężną na rynku. Płynność finansowa oznacza szybkość i pewność, z jaką można zamienić aktywa obrotowe na środki pieniężne w krótkim okresie czasu.

Obecnie płynność finansowa jest wskaźnikiem sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Poprawne działanie każdego przedsiębiorstwa wymaga zachowania właściwych relacji w zakresie aktywów i pasywów. Wszelkie zachwiania płynności finansowej są negatywnie odbierane przez otoczenie przedsiębiorstwa.

---

* student III roku studiów stacjonarnych, specjalność Finanse i Rachunkowość, Wydział Finansów i Zarządzania, Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu

Wszystkie jednostki gospodarcze, które funkcjonują w warunkach gospodarki rynkowej przejawiają popyt na płynność. Brak płynności finansowej powoduje opóźnienia w zakupie towarów i materiałów. Uniemożliwia także terminową spłatę zobowiązań.

Podstawowym celem podmiotu gospodarczego w krótkim okresie powinno być utrzymanie płynności finansowej. Ma to wpływ na przetrwanie przedsiębiorstwa na rynku. Utrata płynności może być pierwszym krokiem do bankructwa. Zakłócenia płynności prowadzą do ograniczenia zaufania ze strony banków. Powoduje to trudniejszy dostęp do kredytów. Kontrahenci również tracą zaufanie do przedsiębiorstwa. Mają obawy, że nie otrzymają swoich należności za świadczone usługi lub sprzedane towary. W związku z tym ograniczają kredyt kupiecki i wymagają natychmiastowej płatności. Ostatecznie firma traci kontrahentów, klientów, rynki zbytu, a także pozytywną opinię. W efekcie osiąga mniejsze zyski i traci dotychczasową wartość rynkową.

Zarządzanie płynnością finansową jest również niezbędne w długiej perspektywie czasu. W celu prawidłowego działania przedsiębiorstwa należy zachować odpowiednią relację między aktywami i pasywami. Utrzymanie takiej relacji sprzyja rozwojowi przedsiębiorstwa, a także pozwala zachować równowagę ekonomiczno-finansową. Wszelkie problemy z płynnością prowadzą do negatywnych konsekwencji dla podmiotu gospodarczego.

2. Pojęcie i rodzaje płynności finansowej

Płynność finansowa jest ważnym „barometrem” oceny sytuacji finansowej przedsiębiorstwa. Dla właściwego działania każdej jednostki gospodarczej niezbędne jest zachowanie poprawnych relacji w zakresie aktywów i pasywów, a także między aktywami i pasywami. Utrzymanie tych relacji zapewnia przedsiębiorstwu równowagę ekonomiczno-finansową. Natomiast zachwianie płynności finansowej może być dostrzeżone przez otoczenie i w rezultacie przynieść negatywne skutki dla przedsiębiorstwa¹.

Obecnie w warunkach gospodarki rynkowej można zauważyć wzrost konkurencji. W tych warunkach posiadanie płynności finansowej jest istotne dla zapewnienia kontynuacji działalności jednostki. Ocena płynności finansowej odgrywa więc dużą rolę w zarządzaniu przedsiębiorstwem².

Płynność finansowa jest to zdolność przedsiębiorstwa do terminowego wywiązywania się z bieżących zobowiązań. Oznacza to, że firma może spłacić swoje zobowiązania krótkoterminowe swoimi aktywami obrotowymi. Aktywa obrotowe (bieżące) to takie składniki majątku, które można szybko zamienić na

---

¹ Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., *Pomiar i ocena płynności finansowej podmiotu gospodarczego*, CeDeWu, Warszawa 2014, s. 5.

² Kowalska S., *Znaczenie płynności finansowej w zarządzaniu przedsiębiorstwem w sytuacjach kryzysowych*. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 757, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 58, Szczecin, s. 223–230; www.wneiz.pl/frfu.

gotówkę³. Przez zobowiązania krótkoterminowe należy rozumieć zobowiązania wymagalne w ciągu jednego roku.

Analiza płynności finansowej przedsiębiorstwa bierze pod uwagę płynne składniki majątku, czyli aktywa obrotowe. Wśród tych składników można znaleźć aktywa mniej lub bardziej płynne. Największym stopniem płynności charakteryzują się środki pieniężne, zaś najmniej płynne wśród aktywów obrotowych są zapasy. Na potrzeby analizy aktywa obrotowe dzieli się na trzy stopnie płynności:

- I stopień płynności posiadają inwestycje krótkoterminowe,
- II stopniem płynności charakteryzują się należności krótkoterminowe,
- III stopień płynności prezentują zapasy oraz czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

W celu przeprowadzenia analizy płynności, bada się relacje zachodzące między wielkością składników aktywów obrotowych o danym stopniu płynności, a wielkością zobowiązań krótkoterminowych⁴.

W literaturze ekonomicznej pojęcie płynności używane jest w różnym znaczeniu. Najczęściej określa się je jako:

- pozytywny stan środków płatniczych,
- łatwość zamiany składników majątku na środki pieniężne,
- stopień pokrycia zobowiązań składnikami majątku obrotowego,
- możliwość regulowania w każdym momencie zobowiązań przedsiębiorstwa⁵.

Przedsiębiorstwo, które funkcjonuje prawidłowo i chce zachować płynność finansową musi przestrzegać określonych relacji między poszczególnymi składnikami aktywów oraz rodzajami kapitałów.

Płynność finansową można rozpatrywać jako płynność płatniczą, płynność strukturalną i płynność potencjalną (utajoną). Płynność płatnicza jest to pewien poziom środków pieniężnych, który jednostka musi posiadać, aby dokonywać zakupu towarów i usług, które są niezbędne do prowadzenia działalności, a także do regulowania zobowiązań finansowych. Przedsiębiorstwo nie musi jednak posiadać tylu środków pieniężnych, które całkowicie pokryją zobowiązania bieżące. Powinno jednak tak sterować poziomem gotówki, aby w odpowiednim czasie wpływy mogły pokryć wydatki. Płynność strukturalna polega na tworzeniu właściwych relacji między płynnymi składnikami majątku, a zobowiązaniami bieżącymi. Płynność potencjalna to sposobność zdobycia środków

---

³ Dębski W., *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2005, s. 78.

⁴ Dynus M., Kołosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, TNOiK, Toruń 2005, s. 72.

⁵ Bieniasz A., Gołaś Z., *Istota i zróżnicowanie płynności finansowej gospodarstw rolnych*, Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLXXVII, Akademia Rolnicza, Poznań 2006, s. 1.

pieniężnych w momencie, kiedy są one firmie niezbędne np. poprzez pożyczkę, kredyt.

Najlepszą sytuacją dla przedsiębiorstwa jest rozwiązywanie problemów dotyczących płynności finansowej na bieżąco. Sprawia to, że firma nie ma trudności ze spłatą swoich zobowiązań. Bieżące działania powinny jednak wiązać się z długofalowym planem zarządzania płynnością finansową. Można więc wyróżnić płynność finansową długo- i krótkoterminową. Płynność krótkoterminowa dotyczy przewidywania wpływów i wydatków w krótkim okresie czasu. Natomiast płynność długoterminowa dotyczy wpływów i wydatków w dłuższej perspektywie czasu⁶.

Płynność finansowa oznacza szybki obrót gotówką, a także łatwość i pewność zamiany składników aktywów obrotowych na środki pieniężne w krótkim okresie czasu⁷. Obecnie wszystkie firmy, które działają w warunkach gospodarki rynkowej wykazują zapotrzebowanie na płynność⁸. Brak płynności oznacza, że firma nie może zakupić towarów lub materiałów. Nie może także spłacać swoich zobowiązań. W konsekwencji powstają straty w sferze produkcji i konsumpcji⁹.

Dążenie do zachowania bieżącej płynności powinno być głównym celem przedsiębiorstwa w krótkim okresie¹⁰. Utrata płynności może stanowić pierwszy krok do bankructwa firmy. Powoduje ona, że wizerunek przedsiębiorstwa pogarsza się, co prowadzi do spadku zaufania banków. Banki ograniczą takiemu przedsiębiorstwu dostęp do kredytów. Kontrahenci również ograniczą zaufanie wobec takiego przedsiębiorstwa i przestaną udzielać kredytu kupieckiego. Kontrahenci będą obawiać się, że przedsiębiorstwo nie spłaci swoich zobowiązań. Zamiast kredytu kupieckiego będą więc wymagać płatności gotówkowej. Firma, która utraci swoją płynność będzie miała problemy z bankami, kontrahentami i klientami. Spowoduje to spadek osiąganych zysków oraz wartości rynkowej¹¹.

---

⁶ Gabrusewicz W., *Podstawy analizy finansowej*, PWE, Warszawa 2007, s. 253-254.

⁷ Sasin W., *Analiza płynności finansowej firmy*, Agencja Wydawnicza Interfart, Łódź 2001, s.7.

⁸ Kulawik J., *Płynność finansowa. Pojęcia i metody pomiaru*, IERiGŻ, Warszawa 1992, s.1.

⁹ Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., *Pomiar i ocena płynności finansowej podmiotu gospodarczego*, CeDeWu.pl, Warszawa 2014, s. 35.

¹⁰ Tokarski A., Tokarski M., *Co wpływa na płynność firmy i jak ją kontrolować?*, "Serwis Finansowo- Księgowy", 2005, nr 20, s.23.

¹¹ Urbańczyk E., *Problemy optymalizacji zarządzania gotówką w przedsiębiorstwie*, [w:] *Perspektywy rozwoju rachunkowości, auditingu i analizy finansowej. Materiały na konferencję naukową dedykowaną prof. zw. dr. hab. Lechowi Bednarskiemu w 50-tą rocznicę pracy twórczej*, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1999, s. 347.

Literatura ekonomiczna wyodrębnia następujące rodzaje płynności:¹²

- płynność finansową – jednostka gospodarcza jest w stanie dokonać zakupu towarów i usług w momencie, gdy jest to niezbędne dla celów produkcyjnych lub konsumpcyjnych. Jednostka jest zdolna spłacić swoje zobowiązania w pełnej kwocie i odpowiednich terminach.
- płynność płatniczą – zdolność przedsiębiorstwa do regulowania swoich zobowiązań krótkoterminowych.
- płynność majątkową (strukturalną) – oznacza łatwość, z którą można zamienić składnik aktywów na środki pieniężne, bez utraty jego wartości. W zakresie płynności majątkowej można wyodrębnić płynność naturalną i sztuczną. Płynność naturalna jest związana z aktywami, które dotyczą procesu produkcji i sprzedaży. Ostatecznie zostaną one zamienione na pieniądź. Są to np. materiały, które w wyniku produkcji staną się wyrobami gotowymi i zostaną sprzedane za gotówkę. Płynność sztuczna dotyczy aktywów, które zostaną sprzedane przedwcześnie i w efekcie utracą część swojej wartości. (np. sprzedaż materiałów przed procesem produkcji.)
  - płynność absolutną – to inaczej czas, który upłynie do momentu zamiany aktywa na środki pieniężne.
  - płynność relatywną – jest ona równoznaczna płynności finansowej. Przez to pojęcie można rozumieć zdolność do uregulowania zobowiązań.
  - płynność operacyjną – oznacza ona tworzenie właściwych relacji pomiędzy aktywami obrotowymi, a zobowiązaniami krótkoterminowymi.
  - płynność perspektywiczną – płynność ta występuje kiedy firma jest zdolna do spłaty zobowiązań długoterminowych.
  - płynność dynamiczną – ten rodzaj płynności ustala się zestawiając oczekiwane wpływy z zaplanowanymi wydatkami, a więc na podstawie danych *ex ante*.
  - płynność statyczną – określa się ją na bazie danych *ex post*, czyli posiadanych na daną chwilę.
  - płynność jednostkową (mikroekonomiczną) – dotyczy ona konkretnego przedsiębiorstwa. Mierzy się ją porównując wymagalne zobowiązania finansowe ze środkami pieniężnymi, którymi dysponuje jednostka w danym momencie¹³.
  - płynność ponadjednostkową (makroekonomiczną) – nie istnieje sposób, aby dokładnie zmierzyć ten rodzaj płynności w skali całej gospodarki naro-

---

¹² Tokarski A., Tokarski M., *Wybrane problemy płynności finansowej jako kryterium oceny działalności przedsiębiorstwa na przykładzie kopalni soli w latach 1996-2000*, Controlling i Rachunkowość Zarządcza 2001, nr 12, s. 13-14.

¹³ Wojciechowska U., *Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki, aspekty makroekonomiczne i mikroekonomiczne*, SGH, Warszawa 2001, s. 15.

dowej lub gałęzi produkcji. Płynność tą można jednak oszacować na bazie obserwacji.

Zaprezentowane powyżej rodzaje płynności finansowej dowodzą, że płynność jest pojęciem wieloznacznym. Można ją definiować na różne sposoby. Ważne jest, aby odróżnić pojęcie płynności finansowej od pojęcia wypłacalności. Niekiedy zdarza się, że te terminy są utożsamiane. Formalnie jest to jednak błąd. Wypłacalność jest to zdolność jednostki do pokrycia wszystkich swoich zobowiązań w pełnej kwocie i w wymagalnych terminach. Wypłacalność jest też często nazywana „długoterminową płynnością finansową” lub „równowagą dochodową”¹⁴.

3. Płynność finansowa aktywów i pasywów przedsiębiorstwa

W każdym przedsiębiorstwie ważny jest pomiar płynności finansowej. Znając poziom płynności, zarząd przedsiębiorstwa jest w stanie efektywnie nią zarządzać¹⁵. Każda jednostka gospodarcza powinna dokonywać ciągłej analizy jakościowych i ilościowych zmian w przepływach środków pieniężnych, generowaniu strumieni pieniężnych oraz w aktywach i pasywach płynnych¹⁶. Płynność finansowa jest złożoną kategorią ekonomiczną. Stosuje się więc różne mierniki, aby w pełni ją zobrazować.

Przedsiębiorstwo funkcjonuje prawidłowo, jeżeli między aktywami obrotowymi a zobowiązaniami krótkoterminowymi występuje określona korelacja. Podstawowym wyznacznikiem płynności finansowej jest stopień wymagalności pasywów bieżących i stopień płynności aktywów obrotowych¹⁷.

Aktywa uporządkowane są w bilansie zgodnie z zasadą wzrastającej płynności. Płynność oznacza szybkość zamiany danego składnika na gotówkę. Aktywa obrotowe podlegają podziałowi na trzy stopnie płynności:

- I stopień – środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe;
- II stopień – należności krótkoterminowe;
- III stopień – zapasy i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Ponadto, w trakcie analizy aktywów przedsiębiorstwa w aspekcie płynności finansowej należy wyróżnić trzy grupy aktywów:

- aktywa niepłynne – są to aktywa trwałe oraz niektóre składniki aktywów obrotowych np.: należności przeterminowane co najmniej rok, należności nie-

---

¹⁴ Bieniasz A., Gołaś Z., *Istota*, op. cit., s. 2.

¹⁵ Michalski G., *Wartość płynności w bieżącym zarządzaniu finansami*, CeDeWu, Warszawa 2004, s.86.

¹⁶ Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., *Pomiar*, op. cit., s. 30.

¹⁷ Gabrusewicz W., *Podstawy*, op. cit., s. 253-253.

ściągalne, zapasy nie mające wartości rynkowej, zapasy trzymane w magazynie długi czas, bez szans na ich sprzedaż;

- aktywa półpłynne – są to składniki aktywów obrotowych, których rotacja przekracza 30 dni np. należności z szansą na odzyskanie, zapasy, które mają jeszcze wartość rynkową;
- aktywa płynne – to przede wszystkim środki pieniężne w kasie oraz na rachunku bankowym, krótkoterminowe bony skarbowe, czeki weksle, należności, których termin zapłaty jeszcze nie minął, papiery wartościowe przeznaczone do obrotu.

Pasywa są uporządkowane zgodnie z zasadą wzrastającej wymagalności. Wymagalność jest rozumiana jako termin zwrotu kapitału. Najdłuższym terminem zwrotu charakteryzują się kapitały własne. Zostały one wprowadzone do jednostki przez właścicieli na czas nieokreślony. Następnie w bilansie przedstawia się zobowiązania długoterminowe, których termin zwrotu przekracza jeden rok. Na końcu prezentuje się zobowiązania krótkoterminowe, które są wymagalne w czasie krótszym niż jeden rok. Do spłaty zobowiązań krótkoterminowych przedsiębiorstwo powinno wykorzystać aktywa szybko zamienne na gotówkę¹⁸.

Literatura przedmiotu prezentuje szeroki zakres mierników płynności finansowej. Dokonując pomiaru, powinno się korzystać z takiego zestawu mierników, który najlepiej odzwierciedli sytuację analizowanej firmy. Otrzymane wyniki należy porównać z wynikami innych przedsiębiorstw działających w tej samej branży. Wyniki innych firm stanowią ważny punkt odniesienia. Prawidłowa ocena płynności zależy zatem od odpowiedniego doboru wskaźników i bazy odniesienia.

Wskaźniki służące do pomiaru płynności finansowej dzielą się na dwie grupy:

- wskaźniki statyczne,
- wskaźniki dynamiczne.

Wskaźniki statyczne przedstawiają sytuację na dany moment czasowy. Tym momentem jest sporządzenie sprawozdania finansowego. Zazwyczaj ma to miejsce na koniec roku obrachunkowego. Wskaźniki statyczne czerpią dane z bilansu. Dane te są ustalone na dzień bilansowy. Wskaźniki statyczne nie obrazują więc płynności w ciągu całego okresu sprawozdawczego.

W przeciwieństwie do wskaźników statycznych, wskaźniki dynamiczne czerpią dane z rachunku przepływów pieniężnych. Uwzględniają więc strumienie pieniężne, czyli wpływy i wydatki gotówki w analizowanym przedziale czasowym. Oznacza to, że wskaźniki dynamiczne lepiej odzwierciedlają proces płynności finansowej. Są one uzupełnieniem wskaźników statycznych.

---

¹⁸ Ibidem, s. 254.

4. Statyczne wskaźniki płynności finansowej

Statyczne mierniki płynności finansowej czerpią dane z określonego momentu czasowego. Poziom płynności jest wyznaczany dla tego momentu. Wskaźniki statyczne korzystają więc z danych przeszłych i teraźniejszych. Dane te pochodzą ze sprawozdań finansowych. Najczęściej są to wartości z bilansu. Mierniki płynności mają taką konstrukcję, aby w łatwy sposób porównywać płynność finansową różnego rodzaju przedsiębiorstw, niezależnie od ich rozmiaru¹⁹.

Wskaźniki statyczne pozwalają ocenić bieżącą sytuację finansową jednostki w zakresie obsługi zadłużenia. Najczęściej wyróżnia się cztery główne wskaźniki statyczne:

- wskaźnik bieżącej płynności finansowej (*current ratio*),
- wskaźnik płynności przyspieszonej (*quick ratio*),
- wskaźnik środków pieniężnych (*cash ratio*),
- wskaźnik zobowiązań natychmiast wymagalnych (*treasury ratio*).

Wskaźnik bieżącej płynności jest określany również jako wskaźnik płynności III stopnia. Informuje on o tym, w jakim stopniu zobowiązania krótkoterminowe mają pokrycie w inwestycjach krótkoterminowych, należnościach krótkoterminowych oraz zapasach i czynnych rozliczeniach międzyokresowych. Są to składniki aktywów charakteryzujące się I, II i III stopniem płynności. Wskaźnik bieżącej płynności informuje, jaką część bieżących zobowiązań firma jest w stanie spłacić przy pomocy aktywów obrotowych. Wartość wzorcowa wskaźnika płynności III stopnia powinna mieścić się w przedziale 1,2-2,0. Oznacza to, że aktywa obrotowe powinny przewyższać dwukrotnie wartość zobowiązań krótkoterminowych jednostki. Wskaźnik ten powinien przyjmować wartość większą od 1,0, ponieważ aktywa mogą obejmować składniki trudno zamienne na gotówkę, np. niepełnowartościowe wyroby. Wartość wskaźnika mniejsza od 1,0 świadczy o braku płynności finansowej. W tej sytuacji przedsiębiorstwo nie ma środków na pokrycie zobowiązań krótkoterminowych. Jeżeli wskaźnik ten przyjmuje wartość powyżej 2,0 jest to również niekorzystna sytuacja. Świadczy to o nadpłynności finansowej. Przedsiębiorstwo nieefektywnie gospodaruje swoimi aktywami obrotowymi i utrzymuje zbyt wysoki poziom tych aktywów. Wskaźnik bieżącej płynności oblicza się według wzoru:

$$\text{Wskaźnik bieżącej płynności} = \frac{\text{Aktywa obrotowe}}{\text{Zobowiązania bieżące}}$$

---

¹⁹ Michalski G., *Wartość*, op. cit., s.88.

Wskaźnik bieżącej płynności był uważany za podstawową miarę płynności finansowej jednostki. W celu wiarygodnej oceny płynności musi on być uzupełniony o dodatkowe mierniki²⁰.

Drugim podstawowym miernikiem poziomu płynności jest wskaźnik płynności przyspieszonej. Jest on również nazywany wskaźnikiem płynności II stopnia. Informuje on o tym, w jakim stopniu zobowiązania krótkoterminowe mają pokrycie w inwestycjach krótkoterminowych i należnościach krótkoterminowych²¹. Składniki te charakteryzują się I i II stopniem płynności. Inaczej mówiąc są to płynne środki obrotowe. Wartość wzorcowa tego wskaźnika wynosi 1,0. Oznacza to, że przedsiębiorstwo ma możliwość spłaty swoich zobowiązań bieżących przy pomocy inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych. Kiedy firma posiada długie terminy regulowania zobowiązań i jednocześnie ustala krótkie terminy windykacji należności, wskaźnik ten może osiągać wartość mniejszą od 1,0. Nie jest to zagrożeniem dla bieżącego regulowania zobowiązań²². Natomiast zbyt wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o wysokim poziomie należności lub gromadzeniu środków pieniężnych. Zbyt niski poziom tego miernika – poniżej 0,8 wskazuje na trudności płatnicze jednostki. Wiąże się to z powstaniem zobowiązań przeterminowanych i naliczaniem odsetek za zwłokę. Wskaźnik płynności II stopnia oblicza się według poniższego wzoru.

$$\text{Wskaźnik płynności przyspieszonej} = \frac{\text{Płynne środki obrotowe}}{\text{Zobowiązania bieżące}}$$

Obliczając ten wskaźnik należy pomniejszyć aktywa obrotowe i zobowiązania bieżące o zobowiązania i należności z tytułu dostaw i usług, których okres wymagalności lub płatności przekracza 12 miesięcy.

Porównując wskaźniki bieżącej płynności i szybkiej płynności można uzyskać informacje o stanie zapasów. Duża różnica między wartościami tych wskaźników oznacza duży poziom zapasów. Wiąże się to z zamrożeniem kapitałów. Wysoki poziom zapasów stanowi zabezpieczenie przed wzrostem cen w warunkach wysokiej inflacji.

Oba przedstawione powyżej wskaźniki cechują się następującymi wadami²³:

---

²⁰ Ibidem, s.88.

²¹ Tokarski A., *Płynność polskich przedsiębiorstw u progu XXI wieku*, [w:] M. Jerzemska, *Przedsiębiorstwo u progu XXI wieku*, WSZ w Słupsku, Słupsk 2002, s. 370.

²² Jerzemska M., *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2007, s. 138.

²³ Michalski G., *Wartość...*, op. cit., s. 88.

- nie odzwierciedlają rzeczywistej płynności aktywów. Na przykład: należności i zapasy ciężko jest zamienić na środki pieniężne natychmiast, bez utraty części ich wartości.
- wskaźniki te nie uwzględniają możliwości generowania środków pieniężnych ze zwykłej działalności firmy.
- mierniki te nie biorą pod uwagę możliwości finansowania zewnętrznego np. kredytu.

Kolejnym statycznym miernikiem jest wskaźnik środków pieniężnych, nazywany również wskaźnikiem płynności I stopnia²⁴. Informuje on w jakim stopniu zobowiązania bieżące mają pokrycie w inwestycjach krótkoterminowych. Inwestycje krótkoterminowe to składniki aktywów obrotowych o najwyższym stopniu płynności. Wzorcowa wartość tego wskaźnika wynosi 0,2. Taki wynik oznacza, że przedsiębiorstwo jest w stanie uregulować około 20% zobowiązań bieżących przy pomocy inwestycji krótkoterminowych. Wartość wzorcowa tego wskaźnika jest stosunkowo niska. Wiąże się to z faktem, że kapitał gotówkowy powinien być zaangażowany w obrocie. Wtedy przynosi on zysk. Kapitał gotówkowy w firmie powinien być ograniczony do niezbędnego minimum²⁵. Poniższy wzór przedstawia sposób obliczania wskaźnika środków pieniężnych.

$$\text{Wskaźnik środków pieniężnych} = \frac{\text{Inwestycje krótkoterminowe}}{\text{Zobowiązania bieżące}}$$

Powyższe mierniki można uzupełnić o wskaźnik zobowiązań natychmiast wymagalnych. Wskaźnik ten informuje o wielkości bieżących zobowiązań, które firma jest w stanie spłacić natychmiast²⁶. Miernik ten bierze pod uwagę najpłynniejsze składniki aktywów obrotowych, czyli środki pieniężne. Przedsiębiorstwo powinno utrzymywać jak najniższy poziom środków pieniężnych. Gotówka powinna być efektywnie wykorzystana i tym samym podnosić efektywność działania jednostki. Utrzymywanie zbyt wysokiego poziomu środków pieniężnych jest nierentowne. Wartość wskaźnika środków pieniężnych powinna być minimalna, pod warunkiem, że firma regularnie inkasuje swoje należności lub część majątku ulokowana jest w płynnych papierach wartościowych. Wskaźnik natychmiastowy ustala się według poniższego wzoru.

---

²⁴ Tokarski A., *Dynamiczny i statyczny pomiar płynności finansowej na przykładzie Kopalni Soli X w latach 1996-1998*, [w:] J. Wiśniewski, *Gospodarka w okresie przemian – varia*, UMK Toruń, Toruń 2000, s. 268

²⁵ Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., *Pomiar*, op. cit., s. 95.

²⁶ Dynus M., Kołosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza*, op. cit., s. 73.

$$\text{Wskaźnik natychmiastowy} = \frac{\text{Środki pieniężne}}{\text{Zobowiązania bieżące}}$$

Przedstawione wskaźniki statyczne są podstawą do zmierzenia płynności finansowej. Posiadają one jednak wady np.²⁷:

- nie uwzględniają wszystkich zobowiązań – oprócz zobowiązań bilansowych związanych z dostawą towarów czy wypłatą wynagrodzeń, istnieją również zobowiązania pozabilansowe;
- nie określają dokładnie wymagalności zobowiązań krótkoterminowych i płynności aktywów obrotowych;
- nie uwzględniają możliwości zaciągnięcia kredytu krótkoterminowego, który w krótkim czasie może poprawić płynność;
- nie opisują przyszłego rozwoju – dla oceny płynności nie są ważne przeszłe stany, ale przyszłe wpływy i wydatki;
- nie biorą pod uwagę prowadzonej polityki bilansowej – ocenę płynności można kształtować przez wybór momentu bilansowego lub politykę zaopatrzenia.

5. Statyczna ocena płynności finansowej przedsiębiorstwa Wawel S.A. w latach 2012-2013

Statyczna analiza płynności finansowej została przeprowadzona na podstawie analizy sprawozdań finansowych. Tabela 1 przedstawia wybrane dane finansowe, które są niezbędne do ustalenia statycznych mierników płynności.

---

²⁷ Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda M., *Pomiar*, op. cit., s. 99.

Tabela 1. Wybrane dane finansowe przedsiębiorstwa Wawel S.A. w latach 2012-2013 (w tys. zł)

L.p.	Dane finansowe	2012	2013
1	Aktywa obrotowe	243 779	302 859
2	Zobowiązania krótkoterminowe	102 856	113 098
3	Zapasy	38 618	42 948
4	Należności krótkoterminowe	167 424	191 995
5	Inwestycje krótkoterminowe	36 516	67 538
6	Środki pieniężne	35 420	66 439

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego przedsiębiorstwa Wawel S.A. za lata 2012-2013.

W tabeli 2 zostały ujęte wartości statycznych wskaźników płynności finansowej w latach 2012 i 2013. Wskaźniki te zostały obliczone na podstawie danych z tabeli 1.

Tabela 2. Statyczne wskaźniki płynności finansowej przedsiębiorstwa Wawel S.A. w latach 2012-2013

L.p.	Statyczne wskaźniki płynności finansowej	2012	2013	zmiana w %
1	Wskaźnik płynności I stopnia	0,36	0,60	68,21%
2	Wskaźnik płynności II stopnia	1,98	2,29	15,74%
3	Wskaźnik płynności III stopnia	2,37	2,68	12,98%
4	Wskaźnik natychmiastowy	0,34	0,59	70,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania finansowego przedsiębiorstwa Wawel S.A. za lata 2012-2013.

Najważniejszym statycznym miernikiem jest wskaźnik bieżącej płynności. Informuje on o tym, czy zobowiązania bieżące mają pokrycie w aktywach obrotowych. W roku 2012 wskaźnik ten wyniósł 2,37. Oznacza to, że aktywa obrotowe ponad dwukrotnie przekraczały wartość zobowiązań krótkoterminowych. Przy pomocy aktywów obrotowych firma była w stanie spłacić wszystkie swoje zobowiązania bieżące. W 2013 roku wskaźnik ten wzrósł o 12,98% i wyniósł 2,68. Zwiększyła się więc wartość aktywów obrotowych w stosunku do zobowiązań bieżących. Wskaźnik ten powinien wzorcowo mieścić się w granicach 1,2 – 2,0. Uzyskane wyniki nieznacznie przekraczają wzorce. Można jednak uznać, że wskaźnik bieżącej płynności spełnia normy. Sytuacja firmy w zakresie płynności jest więc korzystna w obu badanych latach.

Wskaźnik płynności przyspieszonej odpowiada na pytanie, czy zobowiązania krótkoterminowe mają pokrycie w płynnych środkach obrotowych (inwestycjach krótkoterminowych i należnościach krótkoterminowych). W przedsiębiorstwie Wawel S.A. wskaźnik płynności II stopnia wyniósł 1,98 w roku 2012. Oznacza to, że płynne środki obrotowe spółki prawie dwukrotnie przewyższały zobowiązania bieżące. Firma bez problemu mogła spłacić te zobowiązania przy pomocy inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych. W kolejnym badanym roku wskaźnik ten wzrósł o 15,74% i wyniósł 2,29. Firma jeszcze bardziej powiększyła swoją płynność finansową, co wiąże się z poprawą bezpieczeństwa finansowego. Wskaźnik płynności II stopnia optymalnie powinien wynosić około 1,0. W przypadku firmy Wawel osiągnięte wartości w obu badanych latach przekroczyły wartości wzorcowe. Świadczy to o braku problemów w zakresie płynności finansowej. Sytuacja ta może też wskazywać na nadpłynność finansową. Fakt ten nie powinien jednak martwić kadry zarządzającej. Problemem byłaby znaczna nadpłynność finansowa, która świadczyłaby o nieefektywnym zarządzaniu aktywami. W przypadku przedsiębiorstwa Wawel S.A. statyczne mierniki płynności wskazują na niewielką nadpłynność finansową. Obniża ona ryzyko finansowe prowadzonej działalności i zwiększa stabilność i równowagę płatniczą.

Wskaźnik środków pieniężnych informuje o tym, w jakim stopniu zobowiązania krótkoterminowe mają pokrycie w inwestycjach krótkoterminowych. Inwestycje krótkoterminowe to składniki majątku obrotowego, które charakteryzują się najwyższym stopniem płynności. W przedsiębiorstwie Wawel S.A. wskaźnik ten wyniósł 0,36 w roku 2012 i 0,60 w roku 2013. Wartość tego miernika wzrosła aż o 68,21% na przestrzeni analizowanych lat. W roku 2012 firma mogła spłacić 36% swoich bieżących zobowiązań przy pomocy inwestycji krótkoterminowych. W kolejnym roku dzięki inwestycjom krótkoterminowym można było spłacić aż 60% zobowiązań krótkoterminowych. Przyjmuje się, że optymalna wartość tego wskaźnika powinna oscylować wokół wartości 20%. Przedsiębiorstwo, które jest w stanie spłacić około 20% zobowiązań bieżących przy pomocy inwestycji krótkoterminowych, jest uznawane za firmę o poprawnej płynności finansowej. Spółka Wawel wykazuje się w tym obszarze zdecydowanie lepszymi wynikami. Wskaźnik płynności I stopnia świadczy więc o wysokiej płynności finansowej tej firmy.

Wskaźnik natychmiastowy to stosunek środków pieniężnych do zobowiązań bieżących. Miernik ten bierze pod uwagę środki pieniężne, czyli najbardziej płynne składniki majątku. Wskaźnik natychmiastowy pozwala ustalić jaką część bieżących zobowiązań, firma jest w stanie spłacić natychmiast. W przedsiębiorstwie Wawel wskaźnik ten wyniósł 0,34 w 2012 roku. Na koniec 2013 roku wzrósł o 70,59% i przyjął wartość 0,59. W 2012 roku firma była w stanie spłacić 34% swoich bieżących zobowiązań przy pomocy środków pieniężnych. W kolejnym analizowanym roku możliwości płatnicze firmy znacznie się polepszyły. Za sprawą środków pieniężnych można było uregulować 59% zobowią-

zań krótkoterminowych. Wskaźnik natychmiastowy powinien mieć minimalną wartość, szczególnie w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo regularnie inkasuje swoje należności i lokuje część majątku w płynnych papierach wartościowych. Utrzymywanie nadmiernego poziomu środków pieniężnych jest nierentowne. Rozsądnie zagospodarowane środki pieniężne powinny podnosić efektywność działania przedsiębiorstwa. W przypadku firmy Wawel S.A. wskaźnik natychmiastowy ma odpowiednią wartość w roku 2012. W roku 2013 wartość tego miernika jest znacznie wyższa, co może wskazywać na nadpłynność finansową. Nadpłynność wiąże się z dużym bezpieczeństwem finansowym, ale może też skutkować niższą rentownością. Otrzymane wartości mogą świadczyć o tym, że kadra zarządzająca ceni sobie bezpieczeństwo wypłacalności. Mimo wysokich wskaźników płynności, firma nie ma problemów z generowaniem zysku.

Pomiar płynności finansowej firmy Wawel S.A. przy pomocy statycznych mierników dowiódł, że spółka ma wysoką płynność finansową. W latach 2012-2013 przedsiębiorstwo nie miało problemów ze spłatą swoich bieżących zobowiązań. Wartości wszystkich statycznych mierników były zbliżone do wartości wzorcowych. Niekiedy przekraczały wręcz wartości referencyjne. Taka sytuacja może świadczyć o nadpłynności finansowej. Nadpłynność finansowa zapewnia duże bezpieczeństwo spłaty bieżących zobowiązań. Jednak może też skutkować obniżeniem rentowności. W przypadku firmy Wawel ta zależność sprawdziła się. W 2012 roku zysk netto wyniósł 80 467 000 zł, a w kolejnym roku 66 668 000 zł. W roku 2013 wynik finansowy netto obniżył się o 17,15% w stosunku do roku poprzedniego. Kosztem utrzymania wysokiej płynności finansowej jest obniżenie zdolności do generowania zysku. Należy jednak zauważyć, że w 2013 roku zysk netto wciąż był na wysokim poziomie.

W trakcie analizy płynności spółki Wawel, statyczne mierniki płynności przyrównano do wartości wzorcowych. W praktyce wartości wzorcowe mogą się różnić. Zależą one od branży, specyfiki przedsiębiorstwa lub strategii firmy²⁸. Mierniki statyczne odzwierciedlają sytuację firmy w danym momencie bilansowym, czyli na koniec roku obrotowego. Badanie płynności przy pomocy statycznych mierników daje ogólny pogląd na sytuację przedsiębiorstwa.

Mierniki statyczne wykazały, że przedsiębiorstwo charakteryzuje się wysoką płynnością finansową. Wszystkie wskaźniki przekraczały wartości wzorcowe. Takie wyniki mogą wskazywać na nadpłynność. Ponadto, wartości tych mierników wzrosły w analizowanym okresie. Przedsiębiorstwo jeszcze bardziej zwiększyło swoją płynność finansową. Należy jednak pamiętać, że mierniki statyczne odzwierciedlają sytuację na dany moment bilansowy, czyli na koniec roku obrotowego.

Na podstawie uzyskanych wyników można stwierdzić, że badana spółka nie miała problemów z utrzymaniem płynności finansowej. W roku 2013 wszystkie

---

²⁸ Gabrusewicz W., *Podstawy*, op. cit., s. 257.

wskaźniki płynności wzrosły w porównaniu do roku poprzedniego. Świadczy to o powiększaniu płynności finansowej. Mierniki płynności w badanych latach nieznacznie przekraczają wartości wzorcowe, co może wskazywać na lekką nadpłynność finansową. Należy jednak pamiętać, że wartości wzorcowe nie są ostatecznym kryterium oceny. Na rynku funkcjonuje bowiem wiele firm o różnej specyfice działalności. Zakres wartości wzorcowych jest szeroki i nie zawsze umożliwia precyzyjną ocenę. W przypadku dużego przedsiębiorstwa działającego na rynku krajowym, niewielka nadpłynność finansowa jest korzystna, ponieważ zwiększa bezpieczeństwo finansowe spółki.

6. Podsumowanie

Płynność finansowa stanowi jeden z głównych problemów w obszarze zarządzania przedsiębiorstwem. Zdolność do utrzymania płynności ma wpływ na dalsze funkcjonowanie i rozwój podmiotu gospodarczego. Kadra zarządzająca powinna zwracać szczególną uwagę na sposób zarządzania kapitałem obrotowym, należnościami, zapasami i środkami pieniężnymi. Należy także odpowiednio dobrać źródła finansowania. Przedsiębiorstwo, które utrzymuje płynność finansową budzi większe zaufanie wśród kontrahentów, kredytodawców i przede wszystkim klientów. Zmniejsza się również ryzyko niewypłacalności. Przedsiębiorstwo, które na bieżąco reguluje swoje zobowiązania, buduje wizerunek solidnej firmy.

Przez pryzmat płynności finansowej można ocenić bieżącą kondycję finansową jednostki. Płynność jest podstawowym warunkiem wypłacalności. Natomiast wypłacalność jest niezbędna dla kontynuacji działalności jednostki oraz jej rozwoju. Podstawowym miernikiem płynności są środki pieniężne. Jest to powszechnie używany składnik majątku przedsiębiorstwa.

Zarządzanie płynnością stanowi ważną kwestię zarówno w krótkim, jak i w długim okresie czasu. Przedsiębiorstwo działa prawidłowo, w momencie kiedy zachowane są odpowiednie relacje w zakresie aktywów i pasywów, a także między aktywami i pasywami. Taka sytuacja zapewnia równowagę ekonomiczno-finansową przedsiębiorstwa.

Zaburzenia płynności finansowej zawsze wywołują negatywny efekt dla przedsiębiorstwa. Uniemożliwiają terminowy zakup towarów i spłatę zobowiązań. Sprawia to, że klienci, kontrahenci i kredytodawcy tracą zaufanie do takiego przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo powinno więc na bieżąco monitorować swoją płynność finansową. Dzięki takim działaniom można zminimalizować lub zapobiec problemom wynikającym z zaburzeń płynności finansowej. Tak więc płynność finansowa determinuje dalsze istnienie i rozwój przedsiębiorstwa.

Literatura

1. Bieniasz A., Golaś Z., *Istota i zróżnicowanie płynności finansowej gospodarstw rolnych*, Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu CCCLXXVII, Akademia Rolnicza, Poznań 2006.
2. Dębski W., *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami przedsiębiorstwa*, PWN, Warszawa 2005. Dynus M., Kołosowska B., Prewysz-Kwinto P., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*, TNOiK, Toruń 2005.
3. Gabrusewicz W., *Podstawy analizy finansowej.*, PWE, Warszawa 2007.
4. Jerzemowska M., *Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie*, PWE, Warszawa 2007.
5. Kowalska S., *Znaczenie płynności finansowej w zarządzaniu przedsiębiorstwem w sytuacjach kryzysowych*. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 757, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 58, Szczecin, www.wneiz.pl/frfu.
6. Kulawik J., *Płynność finansowa. Pojęcia i metody pomiaru*, IERiGŻ, Warszawa 1992.
7. Michalski G., *Wartość płynności w bieżącym zarządzaniu finansami*. Cedetu, Warszawa 2005.
8. Sasin W., *Analiza płynności finansowej firmy*, Inter Fakt, Warszawa 2001.
9. Tokarski A., *Dynamiczny i statyczny pomiar płynności finansowej na przykładzie Kopalni Soli X w latach 1996-1998*, [w:] J. Wiśniewski, *Gospodarka w okresie przemian – varia*, UMK Toruń, Toruń 2000.
10. Tokarski A., Tokarski M., *Wybrane problemy płynności finansowej jako kryterium oceny działalności przedsiębiorstwa na przykładzie kopalni soli w latach 1996-2000*, „Controlling i Rachunkowość Zarządcza”, 2001, nr 12.
11. Tokarski A., *Płynność polskich przedsiębiorstw u progu XXI wieku*, [w:] M. Jerzemowska, *Przedsiębiorstwo u progu XXI wieku*, Wyższa Szkoła Zarządzania w Słupsku, Słupsk 2002.
12. Tokarski A., Tokarski M., *Co wpływa na płynność finansową firmy i jak ją kontrolować*, „Serwis Finansowo-Księgowy” 2005, nr 20.
13. Tokarski A., Tokarski M., Mosionek-Schweda, *Pomiar i ocena płynności finansowej podmiotu gospodarczego*, CeDeWu, Warszawa 2014.
14. Urbańczyk E., *Problemy optymalizacji zarządzania gotówką w przedsiębiorstwie*, [w:] *Perspektywy rozwoju rachunkowości, auditingu i analizy finansowej. Materiały na konferencję naukową dedykowaną prof. zw. dr. hab. Lechowi Bednarskiemu w 50-tą rocznicę pracy twórczej*, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 1999.
15. Wojciechowska U., *Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty makroekonomiczne i mikroekonomiczne*, SGH, Warszawa 2001.

Akty prawne

1. *Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości*. Dz. U. 2002, Nr 76, poz. 94 z późn. zm.